

Kultūras EP

Meža piemērotība rekreācijai

Vispārīga informācija

1. tabula: Indikators atbilstoši CICES V.5.1 klasifikācijai

EP sekcija <i>ES section</i>	Kultūras EP (biotiski) <i>Cultural (Biotic)</i>
EP nodaļa <i>ES division</i>	Tieša, in situ un āra mijiedarbība ar dzīvām sistēmām, kas ir atkarīga no atrašanās vidē <i>Direct, in-situ and outdoor interactions with living systems that depend on presence in the environmental setting</i>
EP grupa <i>ES group</i>	Fiziska un pieredzē balstīta mijiedarbība ar dabisko vidi <i>Physical and experiential interactions with natural environment</i>
EP klase <i>ES class</i>	Dzīvo sistēmu īpašības, kas nodrošina veselību, atlabšanu un prieku sekmējošas aktivitātes, veicot pasīvu vai vērojošu mijiedarbību <i>Characteristics of living systems that enable activities promoting health, recuperation or enjoyment through passive or observational interactions</i>
EP kods <i>ES code</i>	3.1.1.1

Novērtētie EP aspekti: Potenciāls – meža piemērotība rekreācijai

Teorētiskais pamatojums

Meža nogabala rekreatīvās vērtības nozīmīguma novērtējums balstīts uz E. Riepšas (Riepšas, 1994) izstrādāto metodiku, kas pielāgota Latvijas apstākļiem un pieejamo datu struktūrai (Donis, 1999). Meža nogabala rekreatīvās vērtības nozīmīgums (V_R) tiek aprēķināta pēc sekojošas formulas:

$$V_R = (V_S * k_w * k_s + V_A) * k_p * k_d, \text{ kur}$$

V_S - mežaudzes rekreatīvā vērtība (2. tabula);

k_w – koeficients, kas atkarīgs no ūdens baseina tuvuma ($k_w = 1$, ja ūdens baseins ir 0,5 km attālumā; $k_w = 0,5$, ja nogabals ir 0,5 līdz 2 km attālumā; $k_w = 0,1$, ja nogabals ir vairāk kā 2 km attālumā);

k_s – koeficients, kas atkarīgs no pilsētu tuvuma ($k_s = 1,0$, ja attālums nepārsniedz 30 km no pilsētas; $k_s = 0,5$, ja attālums ir 31 - 80 km; $k_s = 0,1$, ja attālums vairāk par 80 km);

V_A - papildus vērtība, kas atkarīga no objekta pievilcības (papildus 25 punkti, ja vieta atrodas līdz 500 m attālumā no dzīvojamā masīva malas; 10 punkti, ja vieta atrodas 500 m attālumā no "organizētas atpūtas vietas" vietām; 15 punkti, ja nogabals atrodas īpaši aizsargājamā dabas teritorijā, kas paredzēta atpūtas organizēšanai);

k_p – koeficients, kas atkarīgs no vides piesārņojuma ($k_p = 1,0$, ja piesārņojuma līmenis nepārsniedz 0.5 no maksimāli pieļaujamās piesārņojuma normas; $k_p = 0,5$, ja piesārņojuma līmenis ir 0,5-1,0 no maksimāli pieļaujamās piesārņojuma normas; $k_p = 0,1$, ja piesārņojums pārsniedz 1,0 no maksimāli pieļaujamās piesārņojuma normas);

k_d – koeficients, kas atkarīgs no pielūžņojuma ($k_d = 1,0$, ja pielūžņojums mazāk par $5 \text{ m}^3 \text{ ha}^{-1}$; $k_d = 0,75$, ja pielūžņojums $5-10 \text{ m}^3 \text{ ha}^{-1}$; $k_d = 0,5$, ja pielūžņojums $11-30 \text{ m}^3 \text{ ha}^{-1}$; $k_d = 0,25$, ja pielūžņojums $31-50 \text{ m}^3 \text{ ha}^{-1}$, $k_d = 0,1$, ja pielūžņojums vairāk par $50 \text{ m}^3 \text{ ha}^{-1}$; pielūžņojumu veido sausokņi un kritālas, kā arī mežizstrādes atliekas).

2. tabula: Mežaudzes rekreatīvā vērtība (V_s) J.Donis (J. Donis, modificētā E. Riepšas metode)

Valdošā suga*	AAT rinda	Vecuma grupa					
		≥III		II		I	
		3>B>9	citādi	3>B>9	citādi	3>B>9	citādi
P. Le	Sausieņi	100	57	60	35	20	11
	Āreņi, kūdreņi	61	35	37	21	12	7
	Mitraiņi, purvaini	19	11	11	7	4	2
Ozols	Sausieņi	80	46	48	28	16	9
	Āreņi, kūdreņi	48	28	29	17	10	5
	Mitraiņi, purvaini	16	9	10	6	3	2
Bērzs	Sausieņi	70	40	42	24	14	8
	Āreņi, kūdreņi	42	24	25	14	8	5
	Mitraiņi, purvaini	14	8	8	5	3	1
Egle	Sausieņi	50	28	30	17	10	5
	Āreņi, kūdreņi	30	17	18	10	6	3
	Mitraiņi, purvaini	10	5	5	3	2	1
Osis	Sausieņi	50	28	30	17	10	5
	Āreņi, kūdreņi	30	17	18	10	6	3
	Mitraiņi, purvaini	10	5	5	3	2	1
Apse	Sausieņi	40	23	24	14	8	4
	Āreņi, kūdreņi	24	14	15	8	5	3
	Mitraiņi, purvaini	8	4	4	3	2	1
Ma	Sausieņi	30	17	18	10	6	3
	Āreņi, kūdreņi	21	12	13	7	4	2
	Mitraiņi, purvaini	6	3	4	2	1	1
Ba	Sausieņi	20	11	12	7	4	2
	Āreņi, kūdreņi	14	8	8	5	3	1
	Mitraiņi, purvaini	4	2	2	1	1	0

* Citas egles pielīdzinātas eglei, citas priedes pielīdzinātas priedei; papele, vītols apsei.
Platlapju koki (kļava, liepa) - osim.

3. tabula: Vecuma grupas atbilstoši sugai

Koku suga	Vecuma grupa		
	III*	II	I
P. Le. Oz	8<	41-80	līdz 40
E. Os	61<	41-60	līdz 40
B. A. M	41<	21-40	līdz 40
Ba	21<	11-20	līdz 40

*Dažādvecuma audzes, kurās I stāvā saglabājušies iepriekšējās paaudzes koki ar biežību vismaz 0,3, pieskaita III vecumgrupai.

Ja I stāvā esošo koku biežība mazāka par 0,3, tad atbilstošo audzi uzskata par II stāvā esošu audzi vai, ja tādas nav, tad paaugas biežībai atbilstošu audzi. Svaigiem izcirtumiem meža rekreācijas vērtība - 0 punkts.

Indikatora skalas izveidošana

Indikatora skala (4. tabula) izstrādāta balstoties uz aprēķinātās rekreācijas vērtības minimālajām un maksimālajām vērtībām.

4. tabula: Indikatora skala

EP vērtība	Rekreācijas vērtība	Nogabala rekreatīvais nozīmīgums
1	0-15	nenozīmīgs
2	16-50	maz nozīmīgs
3	51-75	vidēji nozīmīgs
4	76-100	nozīmīgs
5	101-125	ļoti nozīmīgs

Informācijas un datu avoti EP novērtējumam

- Nepieciešamā izejas informācija – meža tipu grupa, valdošā koku suga, audzes biežība un vecumgrupa, telpiskais novietojums attiecībā pret ūdens baseiniem un pilsētām;
- Datu avots, turētājs – Meža Valsts reģistrs, Valsts Meža dienests;
- Mazākā telpiskā vienība – meža nogabals;
- Iekļautas šādas meža zemes kategorijas – mežs (kategorija - 10) un izcirtums (kategorija - 14).
- Dati pieejami par sekojošu laika periodu (gadiem) – kopš 2000.gada.

Izmantotā literatūra

1. Donis, J. (2008) Pārskats par meža attīstības fonda atbalstīto pētījumu – Nekailciršu meža apsaimniekošanas modeļa izstrāde. LVMI Silava. 115 lpp.
2. Jankovska. I., Donis. J., Straupe. I. (2011). Monetary value and social role of forest recreation services in Latvia. In: Annual 17th International Scientific Conference Proceedings. Presented at Research for Rural Development 2011. Latvia University of Agriculture. Jelgava. p. 65-71.